

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 16 0 К 000043 18 Кж 9
Бања Лука, 11.02.2019. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Обрена Бужанина, као предсједника вијећа, др Вељка Икановића и Весне Антонић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптуженог А.Х. због кривичног дјела тешког убиства из члана 49. став 1. тачка 5. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалби његовог браниоца изјављеној на пресуду Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000043 17 К од 12.10.2018. године, у сједници вијећа одржаној дана 11.02.2019. године, донио је

П Р Е С У Д У

Обија се као неоснована жалба браниоца оптуженог А.Х., а поводом жалбе по службеној дужности преиначава у одлуци о казни пресуда Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000043 17 К од 12.10.2018. године тако што се оптужени за кривично дјело тешког убиства из члана 149. став 1. тачка 5. Кривичног закона Републике Српске, за које је оглашен кривим том пресудом, на основу истог закона а примјеном члана 31.а став 4. и 37. Кривичног закона Републике Српске о с у ђ у ј е на казну дуготрајног затвора у трајању 30 (тридесет) година, у коју му се урачунава вријеме проведено у притвору од 27.5.2017. па надаље.

У преосталом дијелу првостепена пресуда остаје неизмијењена.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000043 17 К од 12.10.2018. године оглашен је кривим оптужени А.Х. због кривичног дјела тешког убиства из члана 149. став 1. тачка 5. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС) и осуђен на казну дуготрајног затвора у трајању од 35 (тридесетпет) година, у коју му је урачунато вријеме проведено у притвору од 27.5.2017. године па надаље, обавезан је да надокнади трошкове кривичног поступка, а оштећени су са имовинскоправним захтјевом упућени на парнични поступак.

Против ове пресуде благовремено је изјавио жалбу његов бранилац Ј.Ј., адвокат из Б.Л., „по свим основама“ из члана 310. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), са приједлогом да се првостепена пресуда укине и отвори претрес пред овим судом.

Одговор на жалбу поднио је окружни јавни тужилац, са приједлогом да се жалба одбије као неоснована.

Пошто је испитао побијану пресуду у вези са жалбеним приговорима овај суд је одлучио као у изреци из сљедећих разлога:

Пажљивом анализом побијане пресуде нису нађене битне повреде одредаба кривичног поступка на које се жалбом указује.

Жалба браниоца започиње тврдњама о почињеним кривичним дјелима од стране окружног јавног тужиоца и предсједника вијећа, које нису засноване на правноснажној осуди за неко од наведених кривичних дјела, већ се базирају на изношењу непримјерених тврдњи о њиховом психофизичком здрављу и способности да обављају функције које су им повјерене, а што је по схватању жалиоца довело до доношења незаконите пресуде.

Кривично дјело судије и тужиоца, учињено приликом доношења пресуде, доказује се само правноснажном пресудом суда које у конкретном случају нема, па су због тога ови наводи неосновани. Претпоставка је да сваки судија има општу судијску способност која се односи на његову здравствену и стручну способност да обавља судијску функцију. Ова способност се утврђује приликом његовог избора на судијску функцију и даље се претпоставља и странке је не могу доводити у сумњу у току кривичног поступка. Закон предвиђа могућност изузећа судије који се не односи на његову општу способност, већ на његову везу са учесницима у поступку или кривичним дјелом поводом кога се поступак води. Ово се исто односи и на поступајућег тужиоца, па су супротни жалбени наводи, онако како су изнесени, потпуно неосновани.

Жалба погрешно сматра да је почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка б) ЗКП РС зато што је на главном претресу учествовао судија који се из разлога прописаних чланом 37. тачка ђ) морао изузети зато што је „кршио све прописе да би заштитио“, према њеној непримјереној тврдњи, „психопату тужиоца“. Ово због тога јер разлози за изузеће које жалба наводи, када би и постојали и могли се прихватити као оправдани, нису разлог за обавезно искључење судије из суђења на главном претресу садржани у члану 37. тачке а) до д) ЗКП РС.

Опширном анализом тока главног претреса са констатацијама о доказима и њиховом квалитету, способностима странака и суда, одлукама суда са којима није задовољна, не указујући ни на једну законску норму којој је поступљено супротно или која није примијењена, жалба тврди да је оптуженом повријеђено право на одбрану. Слиједом тога да жалба износи неразумљив закључак како из наведених „математичких и законских“ чињеница и начина вођења главног претреса произилази битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Сам кривични поступак, сагледан кроз поједине дијелове и у цјелини, био је правичан, оптуженом је омогућен једнак положај као и тужиоцу и својим одлукама о управљању поступком првостепени суд није повриједио његово право на одбрану. Омогућено му је да се изјашњава о доказима оптужбе, даје објашњења и коментаре, предлаже своје доказе, испитује свједоке и све оно што закон прописује. Друга је ствар да ли је његов бранилац користио то право у форми и на начин како то закон захтијева

за сваку одређену радњу и да ли је субјективно задовољан начином како је суд управљао поступком. Право суда је да управља поступком, обезбиједи његово правилно и законито одвијање, одржи процесну дисциплину, поштовање процесне економије и да на крају разјасни и расвијетли кривичну ствар. За остварење ових циљева овлашћен је да примјењује мјере процесне дисциплине према сваком од учесника у поступку, и по налажењу овог суда ови захтјеви су потпуно испоштовани и остварени. Способност оптуженог да учествује у кривичном поступку, прати његов ток и комуницира са судом и браниоцем, поуздано је утврђена на основу налаза и мишљења вјештака доц. др С.В.С., специјалисте психијатрије и др Т.Д., специјалисте медицинске психологије. Супротне тврдње жалбе о „бијелим мишевима“ које оптужени види, лијековима које користи и слично су произвољне, јер се не заснивају ни на једном медицинском или другом доказу који би његову утврђену способност довео у сумњу.

Суд је био овлашћен да одбије ново психијатријско вјештачење које је одбрана предлагала из разлога које је дао у побједној пресуди, а које прихвата и овај суд и на њих упућује и жалиоца. С обзиром да је по приједлогу одбране већ вршено једно психијатријско вјештачење, а суд је дао јасне разлоге зашто прихвата налаз вјештака оптужбе, а не одбране, то оптуженом није било ускраћено право да се на одговарајући начин брани. Све остале примједбе упућене оваквој одлуци суда улазе у чињенични сегмент и о томе ће бити ријечи код оцјене чињеничног стања.

С обзиром на тешко здравствено стање свједока Х.Ј., које је поуздано утврдио на основу налаза и мишљења вјештака др М.С. заснованог на медицинској документацији, првостепени суд је правилно одступио од начела непосредности и овај исказ прочитао. Обимна и садржајна медицинска документација из различитих области медицине и вјештаково мишљење да му је она довољна за давање налаза не захтијевају и непосредан преглед свједока, као што то жалба сугерише без указивања шта би се тиме могло добити. Овако поступајући првостепени суд није повриједио право на одбрану јер је очигледно да је њен долазак на суд знатно отежан (била би и животно угрожена), што је по члану 288. став 2. ЗКП РС основ за читање њеног исказа.

Пресуда се заснива на доказима који су изнесени на главном претресу, а на доказима полицијске и тужилачке истраге, као што то жалба тврди. Циљ истраге, са прописаним овлашћењима тужиоца и овлашћених службених лица је, између осталог, да се прикупе докази довољни за подизање оптужнице. Ови докази се у складу са законом могу користити и на главном претресу, а жалба осим прости тврдње да је пресуда на њима заснована не указује ни на један случај гдје је суд поступио мимо процесних овлашћења, већ се задовољава својим уопштеним и нејасним констатацијама и конструкцијама које не одговарају стању у спису. Сходно томе пресуда је заснована на доказима који су изведени у складу са одредбом члана 295. став 1. и оцијењени према одредби става 2. истог члана.

Записник о спољном прегледу леша, који је извршио лекар Дома здравља Приједор, није вјештачење да би он морао бити саслушан на главном претресу. Зато овај записник који је прочитан није незаконит доказ. Врста повреда, механизам наношења и узрок смрти оштећених били су предмет посебног вјештачења др Ж.К. који је саслушан на главном претресу. Околност да два психијатријска вјештачења нису сагласна не обавезује суд да одреди и треће вјештачење ако сматра да му то није неопходно за утврђивање одлучних чињеница, па налаз доц. др С.В.С. и др Т.Д. није незаконит доказ. С обзиром да је оптужени два своја идентична исказа дао у присуству

браниоца, својеручно их потписао без примједби, да нема околности које би указивале да је према њему примијењена било каква врста принуде, обмане или слично, то се не ради о незаконитом доказу из члана 10. ЗКП РС, као што то жалба тврди. Како се пресуда не заснива на незаконитим доказима то није ни починила битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка з) ЗКП РС, на коју жалба указује.

Што се тиче изреке пресуде, којој жалба такође приговара, у њој су садржани сви битни елементи како објективног, тако и субјективног карактера који радње оптуженог у реалном оквиру одређују у свему као елементе бића кривичног дјела за које је оглашен кривим. Ово се односи на мјесто, вријеме, радње оптуженог, средство које је коришћено, начин на који је дјело извршено, детаљан опис повреда које су оштећени задобили и узрочну везу између радњи оптуженог и посљедица које су наступиле. Овакав чињенични супстрат образложен је на такав начин да не оставља сумњу којим доказима и из којих разлога су одређене одлучне чињенице утврђене и зашто је суд одређене доказе прихватио, а друге није, уз оцјену и оних доказа који су противрјечни. Осим тога жалба ове тврдње гради на свом незадовољству самом одлуком о кривици оптуженог вршећи другачију оцјену утврђених чињеница према свом схватању, а без реалног упоришта у процесној грађи, понављајући неприхватљиве тврдње о личним својствима процесних субјеката, умјесто да се бави заснованошћу и усклађеношћу садржине разлога са законском материјом. Сходно томе нема супротности између разумљиве изреке и њеног образложења тако да није ни почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка ј) као што то жалба тврди.

Жалба побија правилност и потпуност утврђених одлучних чињеница на којима је пресуда заснована. Супротно томе овај суд сматра да је првостепени суд све одлучне чињенице правилно и потпуно утврдио, тако да ови жалбени приговори нису основани. Савјесном и детаљном анализом исказа саслушаних свједока, налазима и мишљењима вјештака, доводећи их у везу са материјалним доказима суд је извео правилан закључак о томе како је оптужени у вријеме, мјесту и на начин као у изреци пресуде лишио живота оштећене. Сам догађај, онако како га описује оптужени, почевши од прекида брачне заједнице са оштећеном А.Х.1, времена доласка до мјеста извршења кривичног дјела, разговора са свједоком Х.Ј., уласка у кућу и собу гдје је затекао оштећене А. и Е.Х. у кревету, начина nanoшења повреда и коришћених средстава, па до напуштања лица мјеста, преко покушаја вјешања до самопријављивања полицији, суд је узео за основу чињеничне подлоге коју је критички цијенио и провјерио другим доказима. Овакво одвијање догађаја потврђују исказима саслушани свједоци Х.Ј., његов малољетни син Е. и полицајац А.К., коме се оптужени пријавио после извршења кривичног дјела, а што побијана пресуда детаљно образлаже. Објективни резултат радњи оптуженог који је довео до смртних посљедица два лица није ни споран и потврђен је свим субјективним и објективним доказима. Оптужени је у току истраге два пута саслушан у присуству браниоца гдје је дао идентичне изјаве које суд правилно цијенио и провјерава у склопу других доказа. Приликом давања тих исказа оптужени ниједном није споменуо да је оштећени Е. имао пиштољ, као што је то одбрана на главном претресу тврдила. Према садржини записника о увиђају пиштољ није пронађен на лицу мјеста, па првостепени суд правилно прихвата да га није ни било. Супротан навод жалбе како је оштећени потегао пиштољ заснован је само на неприхватљивој тврдњи „може му се вјеровати да је полиција или склонила или присвојила пиштољ који има своју вриједност, што је нажалост могуће имајући у виду да полиција врши

тешка кривична дјела и прикрива тешка кривична дјела“. Претпоставка је да сви државни органи, укључујући и полицију, своје дужности и послове обављају савјесно и у складу са законом и супротне генерализоване, уопштене и неаргументоване тврдње се не могу користити за побијање истинитости одређених чињеница које су на основу њихових радњи утврђене. С обзиром да је поуздано утврђено да пиштоља није било то је првостепени суд правилно ову чињеницу довео у везу са утврђеном динамиком одвијања догађаја и закључио да нема напада, тешког злостављања или тешког вријеђања оптуженог од стране оштећених, због чега се не може радити о кривичном дјелу убиства на мах из члана 150. КЗ РС.

Исказе осталих свједока који немају непосредна сазнања о самом догађају већ се изјашњавају о односима оптуженог и оштећене, које жалба подвргава критици, суд је правилно цијенио у мјери у којој су они заједно са другим доказима важни за утврђивање одлучних чињеница.

Што се тиче психичког стања оптуженог у вријеме извршења кривичног дјела првостепени суд се правилно определио да за подлогу утврђивања одлучних чињеница од којих зависи извођење тог закључка прихвати налаз и мишљење вјештака доц. др С.В.С., и др Т.Д. С обзиром на начин како је прибављен, шта је у њему изнесено, да се не бави претпоставкама већ егзактним чињеницама, а да је од суда провјерен и доведен у везу са другим доказима, он даје поуздану основу за утврђивање да је оптужени у вријеме извршења кривичног дјела био урачунљив. Опредјељујући се да овај налаз прихвати суд правилно цијени и реалне радње које оптужени предузима непосредно прије и после извршења кривичног дјела (мирно разговара са свједоком Х., пролази у двориште, отвара врата и улази у кућу, изува се и пење на спрат, после извршења кривичног дјела се обува и возећи аутомобил одлази кући, прича сину шта је урадио...). Овако цијењен налаз даје основ да га суд прихвати као ваљан и поуздано изведе закључак о урачунљивости оптуженог. С друге стране, оправдано суд не прихвата налаз вјештака проф. др М.Н. због његове уопштености, заснованости на претпоставкама и контрадикторностима, а коју је провјерио одсуством објективних показатеља о наводном алкохолизму оптуженог (није регистрован код здравствене установе да се лијечи, свједоци говоре о уобичајеном конзумирању алкохола после и прије тешког рада...). С обзиром на то суд је имао довољно доказа да правилно и потпуно утврди ову одлучну чињеницу без одређивања новог вјештачења то је и чињенично стање потпуно и правилно утврђено, укључујући и то да је у стање афекта оптужени доведен усљед својих личних својстава а не понашањем оштећене.

Код оваквог чињеничног стања, заснованог на правилно и потпуно утврђеним одлучним чињеницама, а да није починио битну повреду одредаба кривичног поступка првостепени суд је радње оптуженог правилно правно оцијенио као кривично дјело тешког убиства из члана 149. став 1. тачка 5. КЗ РС и за то дјело га огласио кривим.

Поводом жалбе овај суд је испитао и одлуку о кривичној санкцији, јер жалба одлуку о санкцији наводи као основ побијања али је не образлаже, па је нашао да је она престога одмјерена. Све олакшавајуће и отежавајуће околности суд је правилно утврдио али погрешно је као отежавајућу околност цијенио тежину последице јер се уобичајене последице кривичног дјела које су елеменат његовог бића, што је овдје случај, не могу цијенити као отежавајућа околност, већ само ако у знатној мјери превазилазе тежину коју закон прописује за то дјело кроз групни и посебни заштитни објект. Вербално кајање због учињеног кривичног дјела представља олакшавајућу

околност ако је искрено, а с тим што већу снагу има ако је реално исказано, чији допринос суд цијени у сваком конкретном случају зависно од начина испољавања и фазе поступка у којој је показано. Међутим, када се ове околности правилно цијене као што је речено оне се нису у потпуности одразиле на висину казне дуготрајног затвора која је побијаном пресудом оптуженом изречена. По налажењу овог суда она је престрого одмјерена и правилном оцјеном свих горе наведених околности оптуженом казна затвора од тридесет година дуготрајног затвора представља праву мјеру казне којом ће се остварити сврха кривичних санкција и кажњавања која је законом прописана. Зато је овај суд оптуженом изрекао казну дуготрајног затвора у том трајању, као довољну мјеру казне којом ће се постићи законом прописана сврха кажњавања.

Из наведених разлога ваљало је примјеном члана 328. став 1. ЗКП РС жалбу браниоца оптуженог одбити као неосновану, а поводом жалбе по службеној дужности преиначити првостепену пресуду у одлуци о казни као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
Обрен Бужанин

Поука о правном лијеку: Против ове пресуде може се изјавити жалба Врховном суд Републике Српске у року од 15 дана од пријема пресуде, путем Окружног суда у Приједору, у довољном броју примјерака за суд и противну странку. Оштећени жалбу може изјавити због одлуке о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву.

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић